

Народна банка
Србије

ВОДИЧ ЗА ВАШУ ПРВУ ПРИВАТНУ ПЕНЗИЈУ

Народна банка Србије је централна банка Републике Србије, чији је основни циљ постизање и одржавање стабилности цена.

Поред основног циља, она за циљ има и очување финансијске стабилности.

САДРЖАЈ

ЗАШТО ШТЕДЕТИ ЗА ДОДАТНУ ПЕНЗИЈУ?	1
ШТА ЈЕ ДОБРОВОЉНИ ПЕНЗИЈСКИ ФОНД?	2
СУБЈЕКТИ СИСТЕМА ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА	2
ПРИВАТНА ПЕНЗИЈА – ВАШ ИЗБОР	3
КО МОЖЕ БИТИ ЧЛАН ФОНДА?	5
КО МОЖЕ УПЛАЋИВАТИ ДОПРИНОСЕ?	5
ИНВЕСТИЦИОНА ЈЕДИНИЦА	6
НАКНАДЕ КОЈЕ ПЛАЋАТЕ КАО ЧЛАН ФОНДА	6
КАКО СЕ СРЕДСТВА ИНВЕСТИРАЈУ?	7
ПОВЛАЧЕЊЕ И РАСПОЛАГАЊЕ АКУМУЛИРАНИМ СРЕДСТВИМА	7
КАКО ДА ЗАШТИТИТЕ СВОЈА ПРАВА?	8

ВОДИЧ ЗА ВАШУ ПРВУ ПРИВАТНУ ПЕНЗИЈУ

У овој брошури можете добити информације о функционисању добровољних пензијских фондова, које вам могу помоћи да поставите права питања и разумете одговоре.

ЗАШТО ШТЕДЕТИ ЗА ДОДАТНУ ПЕНЗИЈУ?

Свако је одговоран за планирање своје будућности. Људи данас живе дуже и здравије, па им је потребно више средстава за потрошњу у старости. Период у коме ћете примати пензију може трајати 20, 30, па и више година. Основна пензија коју сте дугогодишњим уплатама доприноса у државни пензијски фонд зарадили може бити недовољна да вам обезбеди животни стандард који желите или на који сте навикли током радног века.

Према томе, ако желите веће приходе од оних које вам обезбеђује државни пензијски фонд, треба да осигурате додатни извор прихода. Штедња за старост може бити једна од најзначајнијих инвестиција у вашем животу.

Никада није прерано да почнете да штедите за старост. Можда тренутно имате друге приоритете, али не треба то користити као изговор како би се одложио почетак штедње, јер одлагање може знатно умањити додатне приходе у старости. Уплаћена средства инвестирају се у хартије од вредности издавалаца с високим кредитним рејтингом, а остварена добит редовно се приписује на ваш рачун.

ШТА ЈЕ ДОБРОВОЉНИ ПЕНЗИЈСКИ ФОНД?

Добровољни пензијски фонд је врста инвестиционог фонда који служи за прикупљање добровољних пензијских доприноса и њихово инвестирање ради обезбеђења приватних пензија.

Улога добровољног пензијског фонда је да се инвестирањем прикупљених доприноса обезбеди очување, односно увећање њихове вредности, а тиме и износ приватних пензија. Штедња за старост је дугорочна штедња, па је пословање ових фондова строго законски регулисано и предмет је сталне контроле коју врши Народна банка Србије. Штедњу за приватне пензије држава стимулише путем пореских олакшица.

У Србији је 2005. године донет *Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима*, а 2011. усвојене су измене тог закона.

СУБЈЕКТИ СИСТЕМА ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА

Друштво за управљање добровољним пензијским фондом је правно лице које организује и управља добровољним пензијским фондовима на основу дозволе за рад и дозволе за управљање фондом, које издаје Народна банка Србије.

Фондови служе за колективно инвестирање. То значи да фонд омогућава удруживање доприноса свих чланова фонда. Захваљујући томе, прикупља се већа количина средстава која може да се инвестира у различите хартије од вредности, што снижава ризик улагања. Када би члан фонда своја средства инвестирао сам, могао би да купи веома мали број хартија од вредности, чиме би се изложио вишем ризику улагања.

Имовина фонда одвојена је од имовине друштва за управљање и обавезно се води на рачуну код кастоди банке. Имовина фонда не може бити предмет принудне наплате, залогe, хипотеке, не може се укључити у ликвидациону или стечајну масу друштва за управљање, кастоди банке или других субјеката, нити може бити коришћена за измирење обавеза члана добровољног пензијског фонда и других лица према трећим лицима.

ПРИВАТНА ПЕНЗИЈА – ВАШ ИЗБОР

Пре него што се одлучите да се учланите у неки од добровољних пензијских фондова, поставите себи следећа питања:

- Колико могу да приуштим да редовно уплаћујем у фонд?
- Када планирам да се пензионишем?
- Колику уштеђевину, инвестиције или друга средства поседујем?
- Да ли мој супружник/партнер има пензију?
- Колика ће ми бити државна пензија?
- Колико разумем инвестирање фонда и колики ризик могу да прихватим?

Уколико се одлучите да се учланите у неки од добровољних пензијских фондова:

- Упоредите услове које нуде различити фондови.
- Будите опрезни с примерима износа пензија који вам могу бити представљени – питајте колики су приноси и накнаде коришћени у рачуници и размислите да ли вам делују реално.
- Уколико сте запослени, сазнајте да ли ваш послодавац има пензијски план и какви су услови чланства.
- Информшите се о фондовима у друштвима за управљање и код њихових посредника.

Основни извор података о фонду је проспект. Обавезно га прочитајте!

Немојте се ослањати само на рекламни материјал. Прикупите све битне податке о фонду и упоредите их с подацима других фондова!

Када изаберете фонд у који желите да се учланите, треба прво да потпишете уговор о чланству.

Уговор о чланству закључује се у стандардизованој писаној форми. Садржи податке о члану, друштву за управљање, обвезнику уплате и фонду.

Међутим, запамтите да се све битне информације о фонду налазе у проспекту. Зато га обавезно прочитајте пре него што потпишете уговор!

Друштво за управљање је обавезно да проспекат ажурира најмање једном годишње, као и сваки пут када дође до битних промена у пословању фонда.

Потписивањем уговора о чланству потписујете и изјаву да „у потпуности разумете проспекат фонда, као и накнаде које се наплаћују“.

Када потпишете уговор о чланству, постајете члан фонда.

Средства на вашем рачуну која акумулирате за будућност увећавају се уплатом доприноса и приходом од инвестирања. Добровољни пензијски фондови су врло слични осталим инвестицијама, с неколико специфичних правила:

- бирате у које ћете фондове да инвестирате,
- ваша средства се увећавају слободно иако их не уплаћујете редовно,
- средства можете уплаћивати и ви и ваш послодавац,
- можете остварити пореске олакшице на доприносе које уплаћујете,
- члан фонда можете бити чак и ако нисте у радном односу,
- ваша приватна пензија не зависи од дужине вашег радног стажа.

Важно! Пензијски фонд не можете третирати као штедни рачун. Једном када уложите новац нећете бити у могућности да средства подигнете све док не испуните законом прописану старосну границу, али ћете моћи да мењате фонд уколико нисте задовољни његовим пословањем!

КО МОЖЕ БИТИ ЧЛАН ФОНДА?

Члан добровољног пензијског фонда може бити свако домаће и страно физичко лице.

Члан фонда не мора бити и лице које уплаћује доприносе. На пример, родитељи могу уплаћивати за децу или послодавци за запослене.

Једно лице може бити члан више фондова.

КО МОЖЕ УПЛАЋИВАТИ ДОПРИНОСЕ?

Доприносе у пензијски фонд могу уплаћивати:

- физичко лице, или друго физичко, односно правно лице за рачун физичког лица;
- организатор (послодавац, удружење послодаваца, професионално удружење или синдикат) који организује пензијски план, у своје име и за рачун запосленог, односно члана синдиката, у складу с пензијским планом;
- послодавац у име и за рачун запосленог, у складу са уговором о чланству између члана добровољног пензијског фонда и друштва за управљање.

ИНВЕСТИЦИОНА ЈЕДИНИЦА

Када уплатите допринос у фонд, ви купујете инвестиционе јединице. Број купљених инвестиционих јединица утврдићете дељењем износа уплате (умањеног за накнаду) с вредношћу инвестиционе јединице на тај дан. Актуелне информације о имовини добровољних пензијских фондова можете пронаћи у дневним новинама, на интернет страници друштва за управљање, као и на интернет страници Народне банке Србије. Износ ваших средстава можете израчунати тако што ћете број инвестиционих јединица на свом рачуну помножити с вредношћу инвестиционе јединице одређеног дана у одговарајућем пензијском фонду.

Пример куповине и обрачуна вредности инвестиционе јединице:

Вредност инвестиционе јединице фонда	1.000 динара
Износ доприноса	3.000 динара
Накнада приликом уплате	$3.000 \times 3\% = 90$ динара
За куповину инвестиционих јединица остаје	$3.000 - 90 = 2.910$ динара
Купујете	$2.910/1.000 = 2,91$ инвестициону јединицу

Ове трансакције се евидентирају на вашем индивидуалном рачуну.

Претпоставимо да после 100 дана вредност инвестиционе јединице порасте на 1.050 динара,
вредност ваших средстава у фонду износи: $1.050 \text{ динара} \times 2,91 \text{ инв. јед.} = 3.055,5 \text{ динара}$

НАКНАДЕ КОЈЕ ПЛАЋАТЕ КАО ЧЛАН ФОНДА

Један од одлучујућих фактора при избору фонда треба да буде висина накнада које плаћате за услуге друштва за управљање. Постоје две врсте накнада:

Накнада за доприносе – наплаћује се приликом уплате пензијских доприноса и износи највише 3% вредности уплате;

Накнада за управљање – наплаћује се из имовине фонда и може износити до 2% вредности имовине фонда на годишњем нивоу. Ова накнада се обрачунава свакодневно и урачуната је у вредност инвестиционе јединице.

При промени фонда не плаћају се накнаде друштву, већ само стварни трошкови преноса средстава.

КАКО СЕ СРЕДСТВА ИНВЕСТИРАЈУ?

Као и код свих осталих инвестиција, морате бити свесни да се ваша средства могу повећати, али се могу и смањити. Свако друштво, у оквиру законских ограничења, прописује своју инвестициону политику, на основу које можете проценити основне критеријуме улагања – инструменте у које ће друштво улагати и максималне износе улога. Имовина фонда може се улагати у хартије од вредности, депозите и непокретности.

Имовина добровољног пензијског фонда улаже се у складу са следећим начелима:

- начело сигурности имовине – у структури портфолија добровољног пензијског фонда налазе се хартије од вредности издавалаца с високим кредитним рејтингом;
- начело диверсификације портфолија – у структури портфолија добровољног пензијског фонда налазе се хартије од вредности које се разликују према врсти и издаваоцима, као и према другим обележјима;
- начело одржавања одговарајуће ликвидности – у структури портфолија добровољног пензијског фонда налазе се хартије од вредности које је могуће брзо и ефикасно купити и продати по релативно уједначеној и стабилној цени.

ПОВЛАЧЕЊЕ И РАСПОЛАГАЊЕ АКУМУЛИРАНИМ СРЕДСТВИМА

Чланови који су уговоре о чланству закључили пре ступања на снагу измена Закона из 2011. године – с повлачењем средстава могу почети када напуне 53 године живота, док они који су уговоре закључили након усвојених измена – с повлачењем средстава са индивидуалног рачуна могу почети с навршених 58 година и тада одлучују на који начин их желе користити.

Ваша акумулирана средства можете повући:

- програмираном исплатом, чиме ћете добијати редовне исплате из фонда док не потрошите уштеђена средства са индивидуалног рачуна;
- куповином анuitета, чиме се може обезбедити доживотна додатна пензија;
- једнократном исплатом, при чему је та могућност ограничена на 30% акумулираних средстава за оне који су постали чланови фондова након измене Закона из 2011. године;
- комбинацијом ових начина.

Повлачење и располагање акумулираним средствима мора започети најкасније с навршених 70 година живота.

Изузетно, средства с вашег рачуна можете повући и пре законом утврђене старосне границе у случају трајне неспособности за рад.

Програмирана исплата је исплата акумулираних новчаних средстава с вашег рачуна која се обавља у складу с посебним уговором који сте потписали и коју исплаћује друштво за управљање. Уговором дефинишете учесталост исплате акумулираних средстава, као и период у коме ће та средства бити исплаћивана. Средства која су неисплаћена остају у фонду и даље се инвестирају.

У случају смрти члана фонда, средства се преносе на лице које је претходно одређено за то, а уколико такво лице није одређено, поступа се у складу са законом који регулише наслеђивање.

КАКО ДА ЗАШТИТИТЕ СВОЈА ПРАВА?

**Добра информисаност ће вам знатно олакшати да заштитите и остварите своја права, ако проблем заиста постоји.
„Боље спречити него лечити!“**

Нудимо вам неколико савета који ће вам помоћи да се одлучите уколико сте у дилеми за који фонд да се определите. Можда вам могу помоћи да избегнете непријатне ситуације до којих би касније евентуално дошло:

- Проверите да ли су друштва између којих се одлучујете добила дозволу Народне банке Србије за управљање добровољним пензијским фондом. Списак свих друштава можете пронаћи на интернет страници Народне банке Србије www.nbs.rs.
- Прочитајте све информације које сте добили, а нарочито текстове који су исписани малим словима. Обратите пажњу на проспект!
- Питајте све што нисте разумели.

- Пажљиво проверите сваку информацију о добити коју можете остварити од инвестирања или о брзини раста ваших средстава. То је само илустрација или претпоставка, а не и гаранција за оно што ћете добити у будућности.
- Будите сигурни да сте разумели сваки ризик који је везан за ваше инвестирање.
- Будите сигурни да сте разумели све накнаде које ћете морати да плаћате.

**Колико год да сте пажљиви, проблеми се могу појавити.
Ако сматрате да имате разлога да се жалите, а нисте сигурни како то да урадите,
обратите се:**

Информативном центру Народне банке Србије 0800 111 110.

За сва питања на располагању вам је бесплатан телефонски број

ИНФОРМАТИВНОГ ЦЕНТРА

Народне банке Србије

0800 111 110

Сваког радног дана

од 8 до 21 час

На постављена питања биће вам одговорено у року од 48 часова.

ЦЕНТАР ЗА ПОСЕТИОЦЕ

Народна банка Србије
Краља Петра 12
11 000 Београд

ИЗЛОЖБА

Народна банка Србије
Немањина 17
11 000 Београд

Изложбе грађани могу да посете сваког радног дана од 10 до 16 часова, улаз је бесплатан.